

49 . Bumbești-Jiu | Județ: Gorj | Punct: Vârtop | Anul: 2005

Anul: 2005

Cod RAN: 79317.02

Perioade: Antichitate

Epoci: Epoca romană timpurie, Epoca romană târzie

Tipuri sit: locuire militară, structură de cult/religioasă

Categorii sit: Apărare (construcții defensive)

Autori: Dumitru Hortopan, Mădălina Mărgineanu-Cârstoiu, Vasile Marinoiu

Instituții: Muzeul Județean Gorj "Alexandru Ștefulescu", Muzeul Județean Gorj "Alexandru Ștefulescu", Muzeul Județean Gorj "Alexandru Ștefulescu"

Rezumat

Castrul cu val de pământ de la Bumbești Jiu, punctul Vârtop se află situat la 800 m N de castrul cu zid de piatră din punctul Gară și la 1,8 km S de orașul Bumbești Jiu, la 1 km E de albia râului Jiu. Fortificația a fost amenajată pe un platou înalt și este delimitată la V și S de albia adâncă de cca. 5 m a pârâului Vârtop. La E și S de castru s-a descoperit vicusul militar (un atelier meșteșugăresc și thermae-le).

Obiectivul cercetării a avut drept scop continuarea investigării în sectorul termelor, în zona de V a acestora, ale căror fundații au fost distruse parțial, în perioada contemporană, cu prilejul amenajării drumului național Târgu Jiu - Petroșani.

Au fost descoperite fundațiile termelor romane, precum și numeroase fragmente de materiale de construcție (cărămizi, țigle, olane, tuburi, cociopesto), fragmente de sticlă și ceramică, de o parte și de alta a zidurilor fundației.

S-a descoperit de asemenea și un fragment de țiglă ce are imprimată o șampilă a unei unități militare ce a staționat aici la începutul sec. II p.Chr, alături de detașamentul legiunii a IV-a Flavia. Șampilă în tipar dreptunghiular este fragmentară, dar se deslușesc literele [LE]G VII [CL] (înalte de 2 cm).

Tot aici s-au descoperit și trei monede din bronz (sesterți), prost conservate. Ele au fost emise în timpul împăraților Traian (Av. TRAIAN..., iar pe revers este reprezentată o zeităate PVDICITIA ? și literele S.C.) și Antoninus Pius (Av. IMP ANTONINVS..., Rv...COS III, S.C., iar cea de-a doua AE ?, Av. ANTONINVS AVG...bust spre stânga cu coroană radială, Rv. CONCORDIA COS III).

Acestea confirmă faptul că fortificația și vicusul militar de la Bumbești Jiu Vârtop au fost utilizate doar până în a doua jumătate a sec. II p.Chr, după care rolul principal în apărarea acestei zone luându-l castrul de la Bumbești Jiu Gară, la cca. 800 m S de cel de la Vârtop.

Raport

Castrul cu val de pământ de la Bumbești Jiu, punctul Vârtop se află situat la 800 m N de castrul cu zid de piatră din punctul Gară și la 1,8 km S de orașul Bumbești Jiu, la 1 km E de albia râului Jiu. Fortificația a fost amenajată pe un platou înalt și este delimitată la V și S de albia adâncă de cca. 5 m a pârâului Vârtop. La E și S de castru s-a descoperit vicusul militar (un atelier meșteșugăresc și thermae-le). Ele se află la altitudinea de 430 m, pe cca. 6 ha, având următoarele coordonate: latitudine 45°10' și longitudinea de 23°23'. Cercetările arheologice în castru s-au desfășurat în anii 1955-1956 de către Grigore Florescu, Expectatus Bujor și Ana Matrosenco, iar din 1994 și în prezent (în castru și în vicusul militar) de un colectiv de la MJ Gorj, condus de dr. Vasile Marinoiu.

Obiectivul cercetării a avut drept scop continuarea investigării în sectorul termelor, în zona de V a acestora, ale căror fundații au fost distruse parțial, în perioada contemporană, cu prilejul amenajării drumului național Târgu Jiu - Petroșani.

Pentru realizarea acestui obiectiv s-au trasat două secțiuni, una în continuarea celei din campania precedentă (după ce s-a lăsat un martor de 0,30 m), cu dimensiunile de 8,80 x 2 m, iar cea de-a doua, paralelă cu prima (cu un martor de 0,20 m) și având dimensiunile de 12,30 x 1,90 m. Ambele secțiuni sunt orientate pe direcția N-S.

La adâncimea de 0,20 m, față de nivelul actual de călcare, au ieșit la iveală fundațiile termelor romane, ce continuă pe cele descoperite în secțiunea S2/2004. Fundația a fost realizată din piatră de râu legată cu mortar de var și are grosimea de 0,72–0,78 m fiind compartimentată de ziduri perpendiculare orientate spre V, ce alcătuiau, în această zonă a băilor, două camere ale căror laturi se păstrează parțial pe direcția E-V și în întregime pe direcția N-S. Prima cameră are latura întreagă de 6 m, iar cea de-a doua 4,80 m, iar zidurile parțiale se păstrează pe o lungime de 1,60 m și respectiv 0,50 m. În interiorul acestor camere s-au descoperit mai multe pilae realizate din cărămizi și tuburi (8 în prima cameră și 6 în cea de-a doua, distanța dintre ele variind între 0,20–0,58 m), iar în camera din zona sudică s-a descoperit un pavaj din piatră de râu de mici dimensiuni.

La extremitatea nordică a fundației a apărut un zid perpendicular, orientat spre E, dar care nu este paralel cu cel descoperit în anii anteriori, ceea ce demonstrează că termele din vicusul militar de la Bumbești Jiu Vârtop au fost construite în două etape. La jumătatea zidului din cea de-a doua cameră, la baza fundației s-a descoperit un canal pentru circulația aerului cald, realizat din țigle așezate pe sol, iar pe cele două laturi cărămizi și piatră de râu. Lățimea acestui canal este de 0,35 m și o înălțime cuprinsă între 0,20 m în dreptul fundației și 0,53 m la cca. 1,35 m E de fundație. Canalul este orientat oblic pe zid, pe o direcție SE-NV, fiind la cca. 3 m de praefurnium descoperit în anul 1999.

De o parte și de alta a zidurilor fundației s-au descoperit numeroase fragmente de materiale de construcție (cărămizi, țigle, olane, tuburi, cociopesto), 11 piroane din fier de diferite dimensiuni, o balama, un tub de lance fragmentar, fragmente de sticlă și de vase ceramice de uz casnic, precum și un fragment de vas de terra sigillata cu fund inelar (castron, cu diametrul de 9,7 cm).

S-a descoperit de asemenea și un fragment de țiglă ce are imprimată o șampilă a unei unități militare ce a staționat aici la începutul sec. II p.Chr. alături de detașamentul legiunii a IV-a Flavia. Șampila în tipar dreptunghiular este fragmentară, dar se deslușesc literele [LE]G VII [CL] (înalte de 2 cm). Așadar împreună cu detașamentul legiunii a IIII Flavia, în castrul și vicusul militar de la Bumbești Jiu Vârtop a staționat și un detașament al legiunii a VII-a Claudia, atestată și printr-o șampilă de tip tabula ansata, pe o cărămidă pătrată, descoperită în anii precedenți în termele de la Bumbești Jiu Gară.

Tot aici s-au descoperit și trei monede din bronz (sesterți), prost conservate. Ele au fost emise în timpul împăraților Traian (Av. TRAIAN..., iar pe revers este reprezentată o zeitate PVDICITIA ? și literele S.C.) și Antoninus Pius (Av. IMP ANTONINVS..., Rv...COS III, S.C., iar cea de-a doua AE ?, Av. ANTONINVS AVG...bust spre stânga cu coroană radială, Rv. CONCORDIA COS III).

Acestea confirmă faptul că fortificația și vicusul militar de la Bumbești Jiu Vârtop au fost utilizate doar până în a doua jumătate a sec. II p.Chr. după care rolul principal în apărarea acestei zone luându-l castrul de la Bumbești Jiu Gară, la cca. 800 m S de cel de la Vârtop.

Din punct de vedere al stratigrafiei avem următoarea situație: între 0 și 0,10 m avem stratul vegetal actual; între 0,10 și 1,20 m stratul arheologic roman, iar de la 1,20 m stratul steril din punct de vedere arheologic.

În ceea ce privește conservarea, protejarea și punerea în valoare a acestor vestigii, am propus primăriei orașului Bumbești Jiu și Consiliului Județean Gorj de a alocă fonduri pentru conservarea zidurilor termelor romane și interzicerea pășunatului în această zonă.

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](#)
